

ערעור פלילי - ערעור על עונש או הרשעה

ערעור פלילי הוא מצב בו נאשם מורשע בדין ומבקש לערער על עצם הרשעתו או חומרת עונשו או מצב בו התביעה מבקשת לערער על זיכוי או על קולת העונש שהושת עליו. אם הורשעת בבית משפט ואינך מסכים עם ההחלטה שניתנה במסגרת פסק הדין, קרי - הכרעת הדין או גזר הדין, אתה רשאי לפנות לבית המשפט בערכאה גבוהה יותר על מנת שזה ידון בסוגיה בשנית. עו"ד אסף דוק מסביר מהו ערעור פלילי, כיצד מגישים ערעור פלילי, וכן מהם השיקולים בהגשת ערעור פלילי על הרשעה או על עונש.

ערעור במשפט פלילי - ערעור על העונש או עצם ההרשעה

האם ערעור הוא משפט חוזר? האם אפשר לערער על כל החלטה של ערכאה משפטית? ערעור פלילי הוא השגה על ההחלטה של בית המשפט הראשון בפני ערכאה משפטית גבוהה יותר. עם זאת, לא מתקיים משפט חוזר ודיון מחדש כל המשפט הפלילי, קרי הכנת כתב אישום מחדש על כל הסעיפים שלו, אלא הערעור הוא על הכרעת הדין (אשם או זכאי) ו/או על גזר הדין (העונש). כמו כן, ככלל, במסגרת הערעור לא ניתן לערער על ראיות עובדתיות ועל עדויות מהימנות.

טעות של שופט עלולה להיות כבדת משקל על חייו של נאשם. אם קובעים שהוא אשם, בעוד בפועל הוא זכאי, הרי מדובר בעוולה שאין כמוה. הערעור מיועד לאפשר למי שנפגע מערכאה משפטית, לפנות לערכאה גבוהה יותר כדי שזו תבדוק את החלטות הערכאה הנמוכה יותר ולברר אם אכן הייתה בהחלטתה שגיאה. הערעור יכול להיות מוגש על ידי שני הצדדים:

□ על ידי הנאשם אם הורשע.

□ על ידי הפרקליטות או התביעה המשטרית, על אי הרשעה.

במשפט הפלילי, הערעור מוגש לאור ההרשעה (על ידי הנאשם) או אי ההרשעה / זיכוי (על ידי הפרקליטות או התביעה המשטרית) של אדם שהואשם בפלילים. לעיתים הערעור מוגש ולו רק בגין העונש שנגזר אם לקולא ואם לחומרה. לכל אדם עומדת הזכות לערער על פסק דינו או גזר דינו לפחות פעם אחת. זכות הערעור הינה זכות יסוד חשובה מאין כמותה בשיטת המשפט הישראלית ככזאת המקימה מערך של ביקורת נוספת על פסק הדין שניתן בערכאה הראשונה.

ערכאת הערעור דנה בקביעות המשפטיות של בית המשפט בערכאה הראשונה ולמעט מקרים נדירים ביותר לא תעסוק בשאלות של ממצאים עובדתיים וממצאי מהימנות. למעשה, בית המשפט של הערעור עוסק בעיקר בהנמקת הכרעת הדין והעונש שנגזר בערכאה הראשונה והנגזרת של בדיקה זו מחייבת היערכות מאוד ספציפית מצידו של עורך הדין המייצג בעירעור שהיא שונה מההיערכות המתלווה לייצוג בערכאה הראשונה. הלכה למעשה, תפקידו של עורך הדין המייצג בהליך הערעורי הוא להאיר את עיני בית המשפט של הערעור היכן שגה בית המשפט קמא (בערכאה הראשונה) וביתר ספציפיות מה היו השגיאות המשפטיות שנעשו ושהביאו למסקנה המוטעית לשיטתו.

הטעם למיעוט ההתערבות בממצאים עובדתיים נובעת מן העובדה כי לערכאה הראשונה או בשמה הנוסף, הערכאה הדיונית, יש יתרון בקביעה של ממצאים מסוג זה לאור האופן שבו מתנהל ההליך. לערכאה הדיונית האפשרות והאמצעים להתרשם באופן טוב יותר מרמת האמון שיש לתת בעדים. לבית המשפט שיושב כערכאת ערעור נעדר יכולת זו שכן היריעה אינה נפתחת מחדש במסגרת הערעורית, ולכן התערבות בנושאים הללו של מהימנות וקביעות עובדתיות, נעשות רק במקרים יוצאי דופן אשר מצדיקים זאת. על אף האמור, במקרים בהם נגרם עיוות דין של ממש בשל הגעה למסקנות מוטעות שבעובדה, ניתן להילחם ולהביא טיעונים כאלה הקוראים גם תיגר על ממצאי הערכאה הדיונית בנושא זה. נושא חשוב בעניין זה הינה גם העובדה כי קיימים דברים והתרשמויות רבות אשר באות לידי ביטוי באולם המשפט אולם אין הם מוצאים את ביטויים ההולם בפרוטוקול הדיון. עובדה זו בנוסף לנימוקים הנוספים הינה טעם חשוב נוסף לפרקטיקה הנהוגת.

במקרים בהם פסק הדין הניתן על ידי הערכאה הדיונית, ניתן ללא נימוקים מספקים או באמצעות הנמקה חלקית, הנטייה של ערכאת הערעור תהיה לבקר את פסק הדין ביתר שאת ובמקרים מסוימים אף להגיע לכדי מסקנות הפוכות בהכרעת הדין. ההנמקה של הערכאה הראשונה הינה כלי חשוב העומד לרשות ערכאת הערעור לצורך הפיקוח על פסק הדין שניתן תוך בדיקת סבירות ההחלטה והטעמים העומדים מאחוריה. בנוסף, ההנמקה הינה חשובה מאין כמוה לצורך הניראות של הצדק כפי שהיא משתקפת בפסק דינו של השופט.

מתי אפשר לבצע ערעור פלילי?

הליך הערעור הוא הליך חוקתי מוסדר בסעיף 17 לחוק היסוד והוא קובע כי כל אחד שהוא בעל דין, רשאי לערער על פסק הדין שניתן עבורו בערכאה הראשונה, גם בתיקים אזרחיים וגם בתיקים פליליים. הערעור בהליך הפלילי הוא פשוט יותר, כי הערעור האזרחי תלוי בסוג ההליך האזרחי. הערעור הפלילי מוסדר בחוק בתי המשפט (נוסח חדש), התשמ"ד-1984 וגם בחוק סדר הדין הפלילי (נוסח חדש), התשמ"ב-1982.

בתי המשפט בישראל מאורגנים בשלוש ערכאות:

- בית המשפט השלום.
- בית המשפט המחוזי.
- בית המשפט העליון.

אם נאשם סבור כי בית המשפט בערכאה מסוימת ביצע טעות לגבי המקרה שלו, הוא יכול לערער לבית משפט המוגדר בערכאה גבוהה יותר. את הערעור אפשר להגיש לאחר שנמסרת ההחלטה של בית המשפט הראשון. יתרה מכך, אדם יכול לערער פעם נוספת אם הערעור הראשון לא הסתיים לשביעות רצונו. עם זאת, יש לדעת כי בניגוד לערעור ראשון שכל נאשם בהליך פלילי יכול לעשות, הרי הערעור השני מוגש על ערכאת ערעור, יכול להיות מוגש רק אם הערכאה הנוספת שאליה מבקשים להגיש את הערעור, מאשרת זאת.

את הערעור יש להגיש בתוך 45 יום מהיום שבו ניתן פסק הדין על ידי הערכאה הראשונה ויש להגישו לערכאה הגבוהה יותר באותו המחוז. יש להגיש את הערעור בכתב למזכירות בית המשפט המחוזי, ולמסור העתק ממנו לפרקליטות המחוז הרלבנטי. לאחר שתוגש הבקשה, ייקבע המועד לדיון בערעור. לפני הדיון יכולים הצדדים להגיש "עיקרי דיון" הכוללים את תמצית טענותיהם.

הדיון בערעור מתקיים לפני הרכב של שלושה שופטים, חוץ מערעורים על תיקי תעבורה ועבירות ברירת קנס, הנדונים בבית משפט לעניינים מקומיים ובפני שופט אחד.

על איזה נתונים ניתן לערער?

בהליך הפלילי אפשר לערער כמעט על כל החלטה:

עצם ההרשעה עצמה (אשם או זכאי).

העונש שנגזר (מאסר, קנס, עבודות שירות וכיוצא בזה).

גובה הקנס.

המקרים שבהם לא ניתן לערער הם הליכי ביניים, כלומר מועדי דיונים, החלטה שדוחה בקשה להזמנת עדים וכך הלאה. במקרים מסוימים אפשר לפנות לבית המשפט הגבוה לצדק בבקשה לערער גם על החלטות ביניים בהליכים פליליים, אולם לעיתים נדירות אכן יאשר בית המשפט הגבוה התערבות מצידו. נוסף על כך, על זיכוי מחמת הספק אי אפשר לערער.

התוצאה של הערעור יכולה להיות ביטול פסק הדין של הערכאה הראשונה או אף החזרת הדיון לערכאה הראשונה. עם זאת, יש לדעת כי הערעור לא מביא באופן אוטומטי לעצירת הליך הענישה. לפי תקנות סדר הדין הפלילי יש להגיש בקשה נפרדת [לעיכוב ביצוע העונש](#). בדרך כלל אכן בית המשפט יתחשב בכך ויעכב

את ביצוע הענישה עד לקיום הערעור.

מתי כדאי לערער?

מבחינה אסטרטגית יש לשאול האם כדאי לערער ומתי. יש כמובן לבדוק כל מקרה לגופו ובכל מקרה יש להתייעץ עם עורך דין פלילי המנוסה בכל ההליך הפלילי. להלן דוגמאות על מקרים שבהם כדאי ואפשר לערער:

- הכרעת הדין מנוגדת להלכה משפטית.
- העונש לא דומה לעונשים שהוטלו על עבירות דומות בעבר.
- ההרשעה התבססה על ראייה נסיבתית ולא על עדות ישירה.
- לאחר פסק הדין התגלו ראיות חדשות - כמובן שיש להציג את כל הראיות בשלב המשפט שמתנהל בערכאה הראשונה, אולם לפעמים מתגלות ראיות שאי אפשר היה לאתרן מראש.
- הנאשם לא סיפק את כל הנתונים בערכאה הראשונה בגלל יעוץ משפטי לקוי או מבחירה.

תפקיד ערכאת הערעור היא לבחון את המסקנה שהסיקה הערכאה הראשונה, בהתאם לנתונים שהובאו לפניו. יש כאמור מקרים שלא כדאי לערער בהם, למשל אם הכרעת הדין מתבססת על ממצאים עובדתיים כגון ראיות מדעיות או עדים מהימנים. ערכאת הערעור לא תבדוק ממצאים כאלה ולכן יש לבדוק בזהירות האם יש טעם לערער עליהם.

לפני שניגשים לערעור מומלץ להתייעץ עם עורך דין פלילי, כדי לוודא שאכן התהליך אפשרי. ההיערכות של עו"ד לקראת ערעור שונה מהליך פלילי רגיל. עליו לבדוק באיזה נקודות הוא יכול להוכיח לבית המשפט כי שגה בהחלטותיו בערכאה הראשונה, והיכן המרווח המשפטי שמאפשר את שינוי הפסיקה. במקרים מיוחדים, שבהם לדעת עורך הדין התבצע עיוות דין משמעותי, אפשר גם להילחם על כך שהערעור יבדוק מחדש את העדויות ואת הראיות העובדתיות.

בכל מקרה, אין להסתמך על הליך הערעור כהליך שיכול לשנות את תוצאות המשפט, כי אין מדובר על משפט חוזר. כדאי להיערך במלוא הרצינות למשפט הראשון שנדון בערכאה המשפטית הנמוכה ולא לסמוך על הערעור באופן אוטומטי. במידה ותוצאות המשפט הראשון לא מקובלות על האדם, כמובן שאפשר להיערך לערעור ולהמשיך ההליך המשפטי.

בנוסף לאמור קיימים מספר היבטים טכניים באופן הניהול של הערעור הפלילי כדלקמן:

□ ראוי לדעת שערעור אינו מביא באופן אוטומטי לעצירה של הליך הענישה - לצורך כך ועל פי תקנות סדר הדין הפלילי יש צורך בהגשת בקשה נפרדת לעיכוב ביצוע העונש בכפוף לאישור בית המשפט לבקשה. נציין כי בדרך כלל יאות ביהמ"ש להיענות בחיוב לבקשת העיכוב בעיקר באותם מקרים בהם אי אישור עיכוב הביצוע מייטר את הדיון בערעור לגופו של עניין. בקשת עיכוב הביצוע בעצם באה למנוע פגיעה בהליך הערעור ככל וקיום העונש מגיע קודם ליום הדין בערעור.

□ הגשת הודעת הערעור הפלילי:

הודעת ערעור - במרבית המקרים את הודעת הערעור יש להגיש תוך 45 ימים מסיום ההחלטה בבית המשפט בערכאה הדיונית.

סעיף 198 לחוק סדר הדין הפלילי קובע כי ערעור, בין של הנאשם ובין של התובע, יהיה בהגשת הודעת ערעור מנומקת לבית המשפט שלפניו מערערים - אם במישרין ואם באמצעות בית המשפט שעל פסק דינו מוגש הערעור.

הגשת הערעור צריכה להתבצע בהתאם לכללים הבאים:

- יש חובה להגיש הודעת הערעור.
 - הודעת הערעור הפלילי צריכה להיות מנומקת ולהעלות את הטעמים שבשלם מתבקש הערעור.
 - את הודעת הערעור ניתן או לבית המשפט של הערעור או לבית המשפט בערכאה הדיונית שבו נדון התיק הפלילי.
- חשוב להבין כי מטרת הערעור הינה שינוי ההחלטה השיפוטית שניתנה בערכאה דלמטה, על כן זיכוי מחמת הספק אינו מהווה עילה להגשת ערעור לקבלת זיכוי מחמת העדר אשמה שכן אין בכך כדי לשנות את הקביעה העקרונית שמהותה זיכוי.

בנוסף, המטרה בערעור פלילי אינה "פתיחה מחדש" של המשפט בדומה למה שקורה במשפט חוזר. מטרת הערעור הפלילי נערך כמובא לעיל על סמך הפרוטוקול והראיות כפי שהן עלו בערכאה הדיונית.

הורשעת בעבירה ואתה מעוניין לערער על העונש או על עצם ההרשעה?

כאמור, לפני שניגשים לערעור מומלץ להתייעץ עם [עורך דין פלילי](#), כדי לוודא שאכן התהליך אפשרי. ההיערכות של עו"ד לקראת ערעור שונה מהליך פלילי רגיל. עליו לבדוק באיזה נקודות הוא יכול להוכיח לבית המשפט כי שגה בהחלטותיו בערכאה הראשונה, והיכן המרווח המשפטי שמאפשר את שינוי הפסיקה. במקרים מיוחדים, שבהם לדעת עורך הדין התבצע עיוות דין משמעותי, אפשר גם להילחם על כך שהערעור יבדוק מחדש את העדויות ואת הראיות העובדתיות.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. על מנת ולקבל חוות דעת מקצועית באשר לסיכויי הערעור על הרשעתך או העונש שהושת עליך, אתה מוזמן ליצור עימנו קשר בטלפון **052-6885006** או באמצעות [הטופס המקוון](#) [באתר](#), ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{fast_contact:לקבלת ייעוץ משפטי בנושא ערעורים - השאירו פרטים}